

100533

A-S
BYRÅET FOR AVISUTKLIPP
P.B. 1180, SENTRUM - 0107 OSLO
TLF. 20 48 73

Utklipp fra

Laagendalsposten

1600 Kongsberg

Polisk landens Uavhengig

(Se baksiden!)

5 APR. 1991

Møte med en professor

For Bernt Hagtvet (46) forblir Kongsberg hjembyen og et trygt rotfeste i en tilværelse preget av samfunnsvitenskapelige utfordringer. Lederen for Menneskerettighetsprogrammet ved Chr. Michelsens Institutt i Bergen bærer kjærligheten til byen han vokste opp i sitt hjerte.

Han beklager derfor sterkt den åpenbare feil som ble gjort i 1911. - Tenk om Norges universitet hadde blitt lagt til Kongsberg istedetfor Christiania. Da kunne jeg vært professor i min egen hjemby. Det ville ha vært litt av en drøm!

I familien kom til byen i Bernts barndom, var det Kongsbergs klima som avgjorde stedsvalget. Faren, nå avdøde overlege John Hagtvet, fastslo at Bernt led av falsk krupp, og det tørre innlandsklimaet egnet seg derfor glimrende.

Helt fra de første årene ble natur og kultur i lokalmiljøet noe å vokse på. Tirer til Fauleplassen og Brennplassen sammen med vennene Terje Plassen, Hans Olav Gressli og Harald Eid sitter spikret i minnet. Han fikk med seg rike inntrykk og mye inspirasjon, både fra folkeskole, real-skole og gymnas før starten på den akademiske karriere. Du skal ikke bli så lenge med Bernt Hagtvet før inntrykkene kommer inn på disse grunnleggende årene.

Het begynte allerede i femte klasse på folkeskolen. Jeg hadde fylt ut søknader med Weimarrpublikken sammenbrudd og starten på den tredje nazismen. Lærer Reidar Bergheim, nå byens skolesjef, ble den første som bedømte guttungens handlinger. - Vi var uenige om talen på tvake faine i Stalingrad. Bergheim og jeg brukte forskjellige lek-

I årene på Kongsberg Gymnas minnes han med stor glede. Han nøler ikke med å lovprise det høye nivået undervisningen lå på den gang i 1960-årene.

Lektorer som Sigfred Torp, Ølvind Kulberg, Liv Aspeseter, Olga Lo. Andersen, Asmund Vogt Eriksen og Brit Nøklebye har gjort et utsatte- lig inntrykk.

- De sto for en høy akademisk standard alle sammen. De representerte et kulturbærende sjikt i lokal-samfunnet og var tradisjonsformid- lere i beste forstand.

Etter Ølvind Kulbergs grundige undervisning kunne Hagtvet uttrykke seg bra på skriftlig engelsk da han kom til Yale University som stipendiat i 1969. - Jeg husker at lede- ren for fakultetet bemerket dette. De hadde blandede erfaringer med utenlandastudentenes språklige evner.

- Erling Lund Ellingsen kom inn i klassen en dag i 2. real. Den fryktede døpingen i snø stod for døren. Erling gjorde det helt klart at de av elevene som ikke ville være med på denne seremonien i skolegården, stod fritt til å nekte. - Jeg vil i så fall støtte dere i det, sa han. Slik demonstrerte han et ideal - uvilje mot massemen- talitet og enkeltmenneskets selvsva- te rett til å ta avgjørelser selv.

Bernt Hagtvet fikk også stor inspi- rasjon gjennom Asmund Vogt Eriksens sterke engasjement for å bevare Arbeidersamfundet. Interes- sen for Kongsbergs kulturhistorie og arkitektoniske arv er levende hos ham. Derfor spør han spent om pla- nene for det nye rådhuset og bemer- ker at Kongsberg på Kirketorget må ha et av Norges tre vakreste byg- ningstilgjør. - Karl Johans gate, Torvallmenningen i Bergen og Kir- ketorget er alle vesentlige i norsk arkitektur, sier han.

- En viktig forskjell mellom det gamle gymnaset og dagens videregående skole er kanskje lektorenes endrede rolle. Mens de tidligere var høyt ansatte samfunnsborgere preget av yrkesstolthet, er det mitt inn- trykk at den videregående skolen har gjort gruppen til en ren fagfor- ening. De deltar ikke lenger i sam- funnsdebatten!

Vi bør tenke gjennom på nytt om ikke den videregående skolen skal ha en egen, for- beredende linje til universitetet. Slik det har blitt, har det norske gymnaset fått en lav status internasjonalt.

- På den annen side ser jeg de klare fordelene som ligger i at den vide- regående skolen sørger for bredde i folks utdanningsnivå. Jeg er ikke til- henger av en eliteskole! Men når statsråd Gudmund Hernes sier at det er viktig at de unge får noe å strekke seg etter, er jeg helt enig.

- I tillegg til din stilling som leder av et forskningsprogram, er du også professor og underviser ved Bergens

universitet. Hvordan er kvaliteten blant studentene i dag?

- På den positive siden: stor entu- siasme, vitebegjærighet og levende engasjement. Minussiden er dessver- re en utstrakt historieløshet og ofte svakt utviklede evner til å skrive og uttrykke seg. Men alle bør få sjansen til å studere. Lukkede fakulteter er en dødslinje for samfunnet. La oss i stedet få et strengt utstillingsnivå høyere opp; ikke alle som studerer bør gjøre det. Slikt blir klargjort et- terhvert.

Som professor II ved Institutt for sammenliknende politikk ved Uni- versitetet i Bergen, bruker Hagtvet i dag rundt 20 prosent av sin arbeids- tid på undervisning. Studentene ved grunnfag statsvitenskap nyter for- tiden godt av hans forelesninger i poli- tisk idéhistorie. - Som i alle år etter krigen er det stor interesse for stats- vitenskap som fag. Det har vist seg at jobbmulighetene har vært gode etter eksamen, selv om også statsvi- terner i dag opplever visse flaskehals- problemer på arbeidsmarkedet.

Meest gjeder Hagtvet seg over den fornyede interesse for demokra- ti-spørsmål. - De unge har en genuin lyst til å forstå verden som omgir dem. Gjennom de siste 10-15 årene har alternativene til folkestyre spilt fallitt. Militærdiktaturer, despoter eller kommunistisk totalitært styre- sett har alle havnet på historiens skraphaug. Vi står igjen med en 2000-årig debatt om folkestyre som Platon først brøytet rydning for i årene før Kristus.

Demokratiseringsbøigen har også satt Hagtvets for- skningsprogram for menne- skerettighetsprogram i brennpunk- tet. - Ved Chr. Michelsens Institutt har jeg siden 1983 fått en enestående anledning til å bygge opp dette pro- grammet. Instituttet har gitt meg betingelser og vingslag som har gjort dette til selve drømmejobben.

- Menneskerettigheter er i høy grad på dagsorden i det som skjer rundt oss. Vi må aldri undervurdere innsatsen til en Andrej Sakharov el- ler en Vaclav Havel i forbindelse med den revolusjon som skjedde i Østeuropa. De to stulte kommuni- stregimene overfor en avgjørende prøve gjennom å be maktøverne om å ta de fagre ord om trykke- og ytringsfrihet på alvor. Denne utfor- dringen hadde en voldsom spreng- kraft, og var etter min mening en av de viktigste forutsetningene for det som senere skjedde.

- For meg er det dag- og nattsiden ved Europa som har stått sentralt. Nazismen i Tyskland som represen- terer det totale sammenbrudd for våre idealer og på den annen side menneskerettighetene, den kanskje

Av alle kjente styreformere,
er demokrati den minst
dårlige.

Winston Churchill

BERNT HAGTVET

Født i Oslo 1946. Ex. artium
Kongsberg Gymnas 1965.
Eksamener i filosofi, idehisto-
rie, statsvitenskap og sam-
menliknende politikk fra uni-
versitetene i Oslo og Bergen.
Cand.mag. 1970. Fulbrightsti-
pendiat Yale University 1969-
75. Fag: statsvitenskap, histo-
rie, utviklingsteori og politisk
sosiologi. MA 1972 og M.Phil.
1974 ved Yale Graduate Scho-
ol. Universitetsstipendiat ved
Universitetet i Oslo 1975-78.
Research student, Nuffield
College, Oxford 1975-78. Før-
steamanuensis statsvitenskap
Oppland distrikthøgskole
1978-80. NAVF-stipendiat
1980-83. Deretter forskningsle-
der ved Programmet for Men-
neskerettigheter, Chr. Michel-
sens Institutt, Bergen. Profes-
sor II ved Institutt for sam-
menliknende politikk, Univer-
sitetet i Bergen 1989. Har ut-
gitt en rekke publikasjoner om
europaisk og norsk fascisme,
sivil ulydighet, demokratiteori,
politiske grunnbegreper,
partier og politisk atferd. Un-
derviser i politisk teori og euro-
peisk politikk ved Univer-
sitetet i Bergen.

viktigste frukt av Europas kultur,
politiske tradisjon og historie.
Dette motsetningsforholdet mel-
lom gode og onde krefter avspeller
seg i de fire bokprosjektene Hagt-
vet for tiden har under arbeid:

- En internasjonal bok om men-
neskerettigheter og utviklings-
spørsmål som redigeres på bestill-
ing fra Nobeelinstituttet.
- Utenriksdepartementet har
gitt støtte til en lærebok om den
skandinaviske velferdsmodellen.
Boken skal senere oversettes til fle-
re slaviske språk og brukes i skole-
ne i Østeuropa.
- En bok om den store, avdøde
sosiologiprofessor Stein Rokkan
med tittelen «Politikk mellom øko-

nomi og kultur». Rokkan var i sin
tid Hagtvets lærer.
- Dessuten en ny bok om euro-
peisk fascisme.

Målsettingen er å bli ferdig
med skrivearbeidet før
sommeren slik at Hagtvet
kan ta seg skikkelig ferie sammen
med samboer Guri Hjeltnes og lille
Hannah som snart fyller fire. - Vi
valgte navnet fordi det går like bra
på tysk, engelsk og fransk. Dess-

Spind Hansen - 91.

uten ble hun født på den tiden Wo-
ody Allens «Hannah og hennes
søstre» gikk på kinoen. At navnet
også er jødisk, er heller ikke helt
uten betydning.

- Hvis jeg karakteriserer deg som
en liberaler, vil du så protestere?
- I politisk henseende er jeg det.
Ingen politisk teori er bedre enn
den liberale. Kulturelt er jeg imid-
lertid konservativ. Jeg ser verdien i
å ta vare på tradisjonene. Økono-
misk har jeg sosialistiske drag. De
frie markedskreftene har så langt

ikke bidratt til å løse avgjørende
samfunnsproblemer, og vi kan ikke
overlate styringen til ekspertene
alene. Det som har skjedd med
norsk bankvesen skulle klart de-
monstrere det.

KNUT W. HERMANSEN
ØVIND HANSEN (TEGNING)